

Бекітемін:
Мектеп директорының м.а. *Сығым* 10.08.2024

**2024-2025 оқу жылына арналған “Андықожа батыр
ауылының ЖОББМ” КММ-нің жаңартылған
мазмұны бойынша негізгі орта білім беру деңгейінің
1-11 сыныптарына арналған “Өмір қауіпсіздігі
негіздері” білім беру бағдарламасы**

Жаңартылған мазмұны бойынша жалпы білім беру ұйымдарының 1-9 сыныптары үшін "ӨМІР ҚАУІПСІЗДІГІ НЕГІЗДЕРІ" бойынша білім беру бағдарламасы.

Жаңартылған білім беру мазмұны бағдарламасының бөлімдерінің материалдары оқушыларға зерттеу және іздеу жұмыстарында мүмкіндігінше дербестік беру үшін ұсынылған, әр түрлі эксперименттер жүргізу және олардың шығармашылы идеяларын білдіру. Жаңартылған бағдарламаның ерекшеліктерінің бірі-әр бөлімнен кейін өз жұмысын өз бетінше дайындау. Оқушының тәуелсіз іс-әрекетінің барлық түрлері күнделікті өмірде алған білімдерін, дағдылары мен дағдыларын қолдана алатындай функционалдық сауаттылықты дамытуға бағытталған. Әр бөлімде практикалық жұмысты орындау кезінде бұл қызмет түрі шамамен берілген. "Қауіпсіздік және төтенше жағдайларды қорғау" бөлімге ауыстырылды. "Адамның қауіпсіздігі және қорғанысы" жаңартылған мазмұнның әр бөлімінде қарастырылған және ол жаңа тақырыпты зерделеу және практикалық жұмыстар жүргізу кезіне негізделген.

"Медициналық Білім және балалардың денсаулығын сақтау негіздері" екінші бөлімі бөлімдерге ауыстырылды.

1-4 сыныптардағы «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау» және «Бала денсаулығын сақтау және медицина білімінің негіздері», 5-сыныптан бастап «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау», «Медицина білімі негіздері және бала денсаулығын қорғау» сияқты бөлімдер енгізілді.

1 тарау. Жалпы ережелер

1-4 сыныптардағы "Өмір қауіпсіздігі негіздері" оқу курсының мазмұны "дүниетану" оқу курсы аясында жүзеге асырылады:

- 1-3 сыныптарда жылдық оқу жүктемесі 6 сағат, 4 сыныпта-10 сағат, бастауыш сынып мұғалімдері;

- 5-9 сыныптарда дене шынықтыру мұғалімдері жылдық оқу жүктемесімен 15 сағат "дене шынықтыру" оқу курсы шеңберінде іске асырады;

Қауіпсіздік негіздері бойынша сабақтар міндетті болып табылады және оқу уақытында өткізіледі.

**2 тарау. "Өмір қауіпсіздігі негіздері" оқу пәнінің мазмұнын
ұйымдастыру.**

**1-4 сыныптар үшін "Өмір қауіпсіздігі негіздері" бағдарламалары
БӨЛІМДЕР БОЙЫНША ОҚУ САҒАТТАРЫН ШАМАМЕН ЕСЕПТЕУ
1-4 сынып**

Бөлім атауы	Сыныптар бойынша сағат саны				Жалпы сағат саны
	I	II	III	IV	
«Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»	4	4	4	6	18
«Бала денсаулығын сақтау және медицина білімінің негіздері»	2	2	2	2	8
Салауатты өмір салты негіздері				2	2
Барлығы	6	6	6	10	28

1 сынып

ОҚУ УАҚЫТЫН ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША ШАМАМЕН БӨЛУ

№	Тақырыбы	Сағат саны
– 1- бөлім «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»		
1.1. Қауіпсіз оқушы тәртібінің жағдайы		
1	Қауіпсіздік	1
2	Көше кездейсоқ жағдайларға толы	2
3	Судағы қауіпсіздік	1
4	Ғимараттағы қауіпсіздік	1
5	Практикалық сабақ	1
	Барлығы	6

1 - бөлім «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»

Қауіпті және қауіпсіз орындар. Үлкен қалада, ауылда, сіз тұрған аулада жүріс-тұрыс ережелері Абайлаңыз, бейтаныс адам! Жедел телефондар. Сіздің елді мекеніңіздегі жол белгілері. Мектепке және үйге қауіпсіз жол. Ережелер Көшелер мен жолдардағы қауіпсіз мінез-құлық. Көлік және ондағы мінез-құлық ережелері. Сіздің елді мекеніңіздегі көлік түрлері. Аялдамаларда, отыру кезінде және сондай-ақ қоғамдық көліктің ішінде. Сізді үйде күтетін қауіптер (дәрі-дәрмектер мен тұрмыстық химия, терезелер, өткір, пышақ және кесетін заттар). Электр аспаптарын, суды қауіпсіз пайдалану ережелері. Теледидар, компьютер жасырын қауіптердің тасымалдаушысы ретінде.

Өрт туындаған кездегі мінез-құлық ережелері. Отпен абайлап жұмыс істеу дағдылары.

Өрт сөндіру бөліміне қоңырау шалу телефондары. Шағын ошақтарды сөндіруге арналған импровизацияланған құралдар. Жанып жатқан ғимараттан эвакуациялау ережелері. Түтінді бөлмедегі мінез-құлық ережелері. Отпен жұмыс істеу кезіндегі сақтық шаралары. Мектептегі және көшедегі қауіптер.

Үзілісте қалай жарақат алмауға болады. Стандартты емес спорттық жабдықтар және ережелер қауіпсіз сабақтар. Ойындар мен коньки тебуге арналған орындар. Саябақтарға, кинотеатрларға, стадиондарға маршруттар. Елді мекенде бағдарлаудың қарапайым тәсілдері. Жанып жатқан ғимараттан эвакуациялау ережелері бойынша практикалық сабақтар.

2 сынып

ОҚУ УАҚЫТЫН ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША ШАМАМЕН БӨЛУ

№	тақырыбы	Сағат саны
1	- бөлім «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»	
1.1.	Қауіпсіз оқушы тәртібінің жағдайы	
1	Қауіпсіздік	1
2	От адамның досы және жауы	1
3	Табиғат	1
4	Су қоймасы	1
5	Оқушылар тәртібінің көшедегі және жолдағы негізгі ережесі	1
6	Практикалық қауіпсіздік сабағы	1
	Барлығы	6

1 - бөлім «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»

Жаяу жүргіншілер мен жолаушыларға арналған Жол ережесінің талаптары. Жолаушылардың міндеттері. Жаяу жүргіншілердің реттелетін және реттелмейтін жаяу жүргіншілер өткелдері арқылы қозғалысы. Қозғалыс ұйымдастырылған жаяу бағандар. Практикалық дағдыларды пысықтау. Өрт туындаған кездегі мінез-құлық ережелері. Отпен абайлап жұмыс істеу дағдылары Өрт сөндіру бөліміне қоңырау шалу телефондары. Шағын ошақтарды сөндіруге арналған импровизацияланған құралдар. Табиғат аясында қауіпсіздік ережелері. Улы өсімдіктерден, жәндіктерден сақтану жолдары. Жол картасын пайдалануды үйрену. Алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын(сынық, шағу, көгеру)пысықтау бойынша практикалық сабақтар.

3 сынып
ОҚУ УАҚЫТЫН ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША ШАМАМЕН БӨЛУ
1 -бөлім «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»

№	Тақырыбы	Сағат саны
1.1. Қауіпсіз оқушы тәртібінің жағдайы		
1	Төтенше жағдай - бұл не?	1
2	Тұрмыстық жарақатты болдырмау жолдарын ескерту.	1
3	Оқушылар тәртібінің көшедегі және жолдағы ережесі	2
4	Өмір қауіпсіздігі туралы практикалық сабақ	2
	Барлығы:	6

1 - бөлім «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»

Жаяу жүргіншілер мен жолаушыларға арналған Жол ережесінің талаптары. Жолаушылардың міндеттері. Жаяу жүргіншілердің реттелетін және реттелмейтін жаяу жүргіншілер өткелдері арқылы қозғалысы. Қозғалыс ұйымдастырылған жаяу бағандар. Практикалық дағдыларды пысықтау. Өрт туындаған кездегі мінез-құлық ережелері. Отпен абайлап жұмыс істеу дағдылары Өрт сөндіру бөліміне қоңырау шалу телефондары. Шағын ошақтарды сөндіруге арналған импровизацияланған құралдар. Табиғат аясында қауіпсіздік ережелері.

Бағдарлаудың негізгі ережелері. Бақылау. Белгілерді табиғи белгілермен салыстырушарттары Даладағы бағдарлау белгілері. Қыста бағдарлау ережелері. Компаспен танысу. Практикалық жұмыс.

Улы өсімдіктерден, жәндіктерден сақтану жолдары. Жол картасын пайдалануды үйрену. Алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын (сынық, шағу, көгеру) пысықтау бойынша практикалық сабақтар.

ОҚУ УАҚЫТЫН ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША ШАМАМЕН БӨЛУ

№	Тақырыбы	Сағат саны
1 -бөлім «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»		
1.1. Қауіпсіз оқушы тәртібінің жағдайы		
1	Тұрмыстық жарақатты болдырмау жолдарын ескерту.	1
2	Судағы қауіпсіздік	1
3	Жаяужүргіншілердің қауіпсіздігі	1
4	Сіз жолда жүру ережесін білесіз бе?	1
5	Практикалық сабақ	2

2 -бөлім «Бала денсаулығын сақтау және медицина білімінің негіздері»		
2.1. Алғашқы медициналық көмек беру ережесі медицина білімінің негіздері		
6	Кіші мектеп жасындағы балалардағы сынықтың негізгі түрлеріжәне алғашқы медициналық көмек	2
2.2. Салауатты өмір салты негіздері		
7	Денсаулыққа әсер ететін факторлар туралы түсінік	2
8	Барлығы	10

1 -бөлім «Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»

Қалалық көлік қозғалысының қарқындылығы мен жылдамдығы. Жолдың жағдайы және жеңіл көліктің тежеу жолы. Тұрған немесе тоқтаған көлікті қалай айналып өтуге болады.Трамвай, троллейбус пайдаланудың ауіпсіздік шарттары. Теміржол арқылы өту және жолдан жалпы өту ережелері. Отырғызу және түсіру. Салондағы қауіпсіз орын. Багажды қалай дұрыс орналастыру керек.Метродағы мінез-құлық ерекшеліктері. Практикалық жұмыс. Өрттің ықтимал себептері. Жағдайды бағалау. Синтетикалық материалдардың жану ерекшеліктері. Қолда бар өрт сөндіру құралдары. Өрт сөндіргіштер, олардың жіктелуі жәнеережелерін пайдалану.

2 -бөлім «Бала денсаулығын сақтау және медицина білімінің негіздері»

Жарақат дегеніміз не. Жарақаттардың жіктелуі. Ауырлық дәрежесі бойынша жарақат түрлері. Арнайы және импровизацияланған алғашқы көмек көрсету құралдары. Жарақат алған кездегі алғашқы медициналық көмек. Мұрыннан қан кету, көгеру және алғашқы медициналық көмек көрсету барысында, кесу, күйік, сынық топтарындағы практикалық жұмыс.

Дұрыс тамақтану

Дұрыс тамақтану режимі. Дұрыс тамақтанудың негізгі компоненттері. Жас ерекшеліктеріне қарай дененің қажеттіліктері. Тамақтану мен интеллекттің байланысы.

БӨЛІМДЕР БОЙЫНША ОҚУ САҒАТТАРЫН ШАМАМЕН ЕСЕПТЕУ

5-9 сынып

Бөлім атауы	Сыныптар бойынша сағат саны					Қалпы сағат саны
	V	VI	VII	VIII	IX	
«Төтенше жағдайдағы қауіпсіздік және адамды қорғау»	6	6	6	6	6	35
«Бала денсаулығын сақтау және медицина білімінің негіздері	7	7	7	5	6	32
Салауатты өмір салты негіздері	2	2	2	4	3	13
Барлығы	15	15	15	15	15	45

5 сынып

ОҚУ УАҚЫТЫН ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША ШАМАМЕН БӨЛУ

№	Тақырыбы	Сағат саны
1- бөлім «Төтенше жағдайлардан адамның өмір қауіпсіздігін сақтау»		
1. Төтенше жағдайда оқшаулап шектелген мінез		
1	Қала (ауыл) қауіп көзі ретінде	1
2	Апатты жағдайдағы тұрғын үйдегі төтенше жағдай	1
3	Көліктегі төтенше жағдай	1
4	Крименагендік төтенше жағдай	1
5	Табиғаттағы төтенше жағдай	1
6	Климатографиялықжағдайдағы ауысым	1
2-бөлім «Медицина білімі негіздері және бала денсаулығын қорғау»		
2.1. Медицина білімі негіздері және алғашқы медициналық көмек көрсету ережелері		
7	Күйіп қалғанда және қан кеткенде алғашқы медициналық көмек көрсетуережелері	2
8	Табиғат жағдайынан туындаған қиындықтарда алғашқы медициналық көмек көрсету ережелері	2
9	Жарақат алғанда алғашқы медициналық көмек көрсету ережелері	2
10	Әсері мықты улы заттардан уланғанда көрсетілетін алғашқы медициналық көмек көрсету ережелері	1
2.2. Салауатты өмір салты негіздері		
11	Денсаулық және салауатты өмір салты туралы жалпы түсінік.	2
12	Барлығы	15

1- бөлім «Төтенше жағдайлардан адамның өмір қауіпсіздігін сақтау»

Қауіптілігі жоғары аймақтар (вокзалдар, стадиондар, базарлар, саябақтар, кинозалдар). Серуендеуде, адамдар көп жиналатын жерлерде жеке қауіпсіздік ережелері. Өзін-өзі қорғау ережелері. Жылытуды, суды, газды авариялық жабуға арналған крандардың орналасуы. Электр қуатын өшіру жүйесі. Үй-жайды су басу кезіндегі мінез-құлық ережелері және су басуды жою шаралары. Крандарды қарапайым жөндеу, су беру шлангтарын, бекіткіштерді ауыстыру.

Жанып кеткен шамды ауыстыру. Экстремизм және терроризм түрлері. Қазіргі терроризмнің мәні. Олардың көрінуінің салдары.

Табиғи апаттар табиғат күштерінің ең қауіпті көріністері ретінде. Табиғи апаттар және олардың адамға әсер ету тәсілдеріне қысқаша сипаттамасы. Табиғи апаттардың туындау қаупі кезінде халықты хабардар ету тәсілдері. Халық үшін белгіленген тәртіп ережелері.

Климатогеографиялық жағдайлардың мәжбүрлі өзгеруі. Акклиматизация кезеңінде адамға әсер ететін факторлар. Акклиматизация ережелері.

2- бөлім «Медицина білімі негіздері және бала денсаулығын қорғау»

Жалпы ұғымдар. Таңғыштардың түрлері. Таңғыш материал. Таңғышты қолдану алгоритмі. Таңғышты қолданудың жалпы ережелері.

Қан кету кезінде буындарға таңу ережелері. Улану, улану себептері. Уланудың алдын алу. Белгілері. Сұйық химиялық заттар терігетүскенде, ауыз арқылы уланған кезде, бұмен дем алған кезде алғашқы көмек. Жарақат алғанда алғашқы медициналық көмек көрсету ережелері. Көмек көрсету материалдары. Алғашқы көмек (практикалық жұмыс)

6-сынып
ОҚУ УАҚЫТЫН ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША ШАМАМЕН БӨЛУ

№	Тақырыбы	Сағат саны
1. Бөлім «Төтенше жағдайлардан адамның өмір қауіпсіздігін сақтау»		
1.2. Оқшаулап шектелген төтенше жағдайда		
1	Адамның табиғатта өз бетінше өмір сүруі	1
2	Медициналық көмек көрсету жолдары	1
1.3 Халықты табиғи және техногендік төтенше жағдайлар салдарынан қорғау		
3	Жер сілкінісі	2
4	Жердің опырылуы мен сель, көшкіннің орын алуы	1
5	Дауыл, боран	1
2-бөлім «Медицина білімі негіздері және бала денсаулығын қорғау»		
6	Әсері мықты улы заттардан уланғанда көрсетілетін алғашқы медициналық көмек көрсету.	1
7	Әртүрлі жарақат алу жағдайындағы алғашқы медициналық көмек	1
8	Қаппай жарақат алу кезіндегі алғашқы медициналық көмек	2
9	Жара мен жарақат алу және басқа да келеңсіз жағдайларда алғашқы медициналық көмек көрсету.	3
2.2. Салауатты өмір салты негіздері		
10	Денсаулық және салауатты өмір салты туралы жалпы түсінік.	2
11	Барлығы	15

1- Бөлім «Төтенше жағдайлардан адамның өмір қауіпсіздігін сақтау»

Бағдарлаудың қарапайым әдістері (көлеңке, ғимараттар, қардың еруі, құмырсқалардың илеуі, ағаштардың діндегі). Аспан жұлдыздары, күн және сағат бойынша бағдарлау. Компас бойынша бағдарлау.

Өрт түрлері. Ылғалды ауа-райында, қыста от жағу тәсілдері. Сигнал оттары.

Баспана түрлері (саятшылық, шатыр). Баспана үшін орынды таңдау.

Баспана жабдықтарына арналған материалдар. Практикалық жұмыс.

Табиғи жағдайда суды тазартудың қарапайым әдістері. Дезинфекция. Өсімдік тағамдары.

Қарапайым аң аулау, балық аулау арқылы тамақ алу.

Геологиялық сипаттағы табиғи апаттар. Жер сілкінісі және оның ықтимал салдары. Жер сілкінісінің күші. Халықты жер сілкінісінің зардаптарынан қорғау жөніндегі іс-шаралар.

Авариялық құтқару жұмыстары.

Жердің опырылуы мен сель, көшкіннің орын алуы. Су тасқыны түрлері. Жіктеу.

Су тасқыны кезіндегі халықтың әрекеті. Зардап шеккендерді құтқару жолдары, оларды эвакуациялау.

2- бөлім «Медицина білімі негіздері және бала денсаулығын қорғау»

Дененің көгерген және сынған жағдайда алғашқы медициналық көмек.

Қысым таңғышын қолдану ережелері. Мұрыннан қан кетуді тоқтату.
Шиналарды қолдану.Импровизацияланған құралдардан жасалған зембілдер.

Сынықтар кезінде тасымалдау ережелері.
Қан кету кезіндегі алғашқы медициналық көмек.

Қан кетуді тоқтату үшін артериялардың түрлері және оларды басу орындары.
Веноздық жәнекапиллярлық қан кетуді тоқтату.

ОҚУ УАҚЫТЫН ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША ШАМАМЕН БӨЛУ

№	Тақырыбы	Сағат саны
1. бөлім «Төтенше жағдайлардан адамның өмір қауіпсіздігін сақтау»		
1.3 Халықты табиғи және техногендік төтенше жағдайлар салдарынан қорғау		
1	Су тасқыны	1
2	Орман және дала өрті	1
3	Өндірістік апаттар және зілзала апаттар	2
4	Әсері мықты улы заттардың қалдықтарынан туындайтын апаттар.	2
2-бөлім «Медицина білім негіздері және бала денсаулығын қорғау»		
5	Жара мен жарақат алу және басқа да келеңсіз жағдайларда алғашқы медициналық көмек көрсету.	7
2.2. Салауатты өмір салты негіздері		
6	Салауатты өмір салты әдеттері туралы түсінік	2
7	Барлығы	15

1.бөлім «Төтенше жағдайлардан адамның өмір қауіпсіздігін сақтау»

Жердің опырылуы мен сель, көшкіннің орын алуы. Су тасқыны түрлері. Жіктеу. Су тасқыны кезіндегі халықтың әрекеті. Зардап шеккендерді құтқару жолдары, оларды эвакуациялау. Орман және дала өрттері, олардың салдары. Оқшаулау және сөндіру әдістері.

Табиғи өрттердің себептері. Өрттің ерекшеліктері. Дала өрттерін сөндіру тәсілдері.

Халықты қорғау жөніндегі іс-шаралар. Төменгі және жоғарғы орман өрттері. Орман өрттерінен қорғау. Орман және дала өрттері аймақтарынан халықты эвакуациялау. Қауіпті және төтенше жағдайлар, жалпы түсініктер мен анықтамалар.

Анықтамалар: апаттар, апаттар, қауіптер, қауіпсіздік, төтенше жағдайлар. Қауіпті және төтенше жағдайлардың айырмашылығы. Төтенше жағдайлардың жіктелуі. Қоршаған ортаның ластануы және адам денсаулығының ықтимал бұзылуы

Жалпы сипаттама. Химиялық және биологиялық ластану. Адам ағзасының қоршаған ортаның ластануына реакциясы. Өнеркәсіптік шудың ағзаға әсері.

2-бөлім «Медицина білімі негіздері және бала денсаулығын қорғау»

Дененің көгерген және сынған жағдайда алғашқы медициналық көмек.

Қысым таңғышын қолдану ережелері. Мұрыннан қан кетуді тоқтату. Шиналарды қолдану. Импровизацияланған құралдардан жасалған зембілдер. Сынықтар кезінде тасымалдау ережелері.

Қан кету кезіндегі алғашқы медициналық көмек.

Қан кетуді тоқтату үшін артериялардың түрлері және оларды басу орындары. Веноздық және капиллярлық қан кетуді тоқтату

8-сынып

ОҚУ УАҚЫТЫН ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША ШАМАМЕН БӨЛУ

№	Тақырыбы	Сағат саны
1. бөлім «Төтенше жағдайлардан адамның өмір қауіпсіздігін сақтау»		
1.3 Халықты табиғи және техногендік төтенше жағдайлар салдарынан қорғау		
1	Әсері мықты улы заттардың қалдықтарынан туындайтын апаттар.	4
2	Жарылыс және өрт	2
2-бөлім «Медицина білім негіздері және бала денсаулығын қорғау»		
3	Жара мен жарақат алу және басқа да келеңсіз жағдайларда алғашқы медициналық көмек көрсету.	3
4	Жұқпалы аурулардың алдын алу	2
2.2. Салауатты өмір салты негіздері		
5	Салауатты өмір салты әдеттері туралы түсінік	2
6	Жастардың денсаулығы және өмір сүру тұрпаты	2
	Барлығы	15

1.бөлім «Төтенше жағдайлардан адамның өмір қауіпсіздігін сақтау»

Техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туралы жалпы ұғымдар.
Техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың себептері мен халыққа ықтимал салдары. Жіктеу. Техногендік қауіптер мен қауіптердің негізгі сипаттамалары.
Техногендік сипаттағы ТЖ туындау қаупі кезіндегі мінез-құлықтың негізгі ережелері мен алгоритмдері.

Өрттер мен жарылыстар.

Пайда болуының негізгі себептері. Өндірістегі өрттер мен жарылыстардың салдары. Ескерту шаралары. Қауіпті химиялық заттардың шығарылуымен өндірістік апаттар. Химиялық қауіптілік дәрежелері. Адам ағзасына әсер ету дәрежесі бойынша қауіпті заттардың жіктелуі. Халықты химиялық қорғаудың ерекшеліктері.

Химиялық қауіпті объектілердегі авариялар кезіндегі мінез-құлық қағидалары және қорғау шаралары

Халықты хабардар ету жүйесі. Жеке ұжымдық қорғаныс құралдарын дайындау. Ластанған жерлерде қозғалу ережелері. Эвакуацияға дайындық шаралары. Радиоактивті заттардың шығарылуымен өндірістік апаттар. Радиоактивті заттардың шығарылуымен болатын апаттардың түрлері. Аумақтарды радиоактивті жұқтыру. Инфекция аймақтары. Радиацияның адам ағзасына әсері.

Радиоактивті авариялар кезінде халықты қорғау. Қорғаудың негізгі әдістері. Ескерту сигналы бойынша халықтың іс-әрекеті. Радиоактивті заттармен залалданған аудандағы іс-әрекет тәртібі мен жүріс-тұрыс ережелері. Қаражатты пайдалану жеке қорғаныс. Радиоактивті инфекцияға алғашқы көмек.

Өрттер мен жарылыстар.

Пайда болуының негізгі себептері. Өндірістегі өрттер мен жарылыстардың салдары. Ескерту шаралары.

2-бөлім «Медицина білімі негіздері және бала денсаулығын қорғау»

Дененің көгерген және сынған жағдайда алғашқы медициналық көмек. Қысым таңғышын қолдану ережелері. Мұрыннан қан кетуді тоқтату. Шиналарды қолдану. Импровизацияланған құралдардан жасалған зембілдер. Сынықтар кезінде тасымалдау ережелері. Қан кету кезіндегі алғашқы медициналық көмек.

Қан кетуді тоқтату үшін артериялардың түрлері және оларды басу орындары. Веноздық және капиллярлық қан кетуді тоқтату. Салауатты өмір салты және оның компоненттері. Біздің денсаулығымыз неге байланысты. Салауатты өмір салтының компоненттері

9-сынып
ОҚУ УАҚЫТЫН ТАҚЫРЫПТАР БОЙЫНША ШАМАМЕН БӨЛУ

№	Тақырыбы	Сағат саны
1	Радиоактивтік заттардың қалдықтарынан туындайтын апаттар	4
2	Гидродинамикалық апаттар	2
3	Мектеп жасындағы балалардың жарақат алуының және жарақат алған кездегі естен тануының алдын алу шаралары.	2
4	Жара мен жарақат алу және басқа да келеңсіз жағдайларда алғашқы медициналық көмек көрсету.	4
5	Жастардың денсаулығы және өмір сүру тәрпаты	3
	Барлығы	15

1. Радиоактивтік заттардың қалдықтарынан туындайтын апаттар

Халықты хабардар ету жүйесі. Жеке ұжымдық қорғаныс құралдарын дайындау. Ластанған жерлерде қозғалу ережелері. Эвакуацияға дайындық шаралары. Радиоактивті заттардың шығарылуымен өндірістік апаттар. Радиоактивті заттардың шығарылуымен болатын апаттардың түрлері. Аумақтарды радиоактивті жұқтыру. Инфекция аймақтары. Радиацияның адам ағзасына әсері. Радиоактивті авариялар кезінде халықты қорғау. Қорғаудың негізгі әдістері. Ескерту сигналы бойынша халықтың іс-әрекеті. Радиоактивті заттармен залалданған аудандағы іс-әрекет тәртібі мен жүріс-тұрыс ережелері. Қаражатты пайдалану жеке қорғаныс. Радиоактивті инфекцияға алғашқы көмек.

2. Гидродинамикалық апаттар.

Гидротехникалық құрылыстар. Гидродинамикалық апаттардың себептері мен түрлері. Гидродинамикалық авария жағдайында халықтың іс-әрекеті. Гидродинамикалық апаттан кейін халықтың қауіпсіз мінез-құлық ережелері.

3. Мектеп жасындағы балалардың жарақат алуының және жарақат алған кездегі естентануының алдын алу шаралары.

Жарақат түрлері. Қысқы жарақаттың себептері. Балалардың тұрмыстық жарақаты. Көшедегі жарақаттың себептері. Балалар мен жасөспірімдердегі жарақаттанудың алдын алу шаралары. Көктайғақ-қысқы жарақаттың басты себебі.

4. Жара мен жарақат алу және басқа да келеңсіз жағдайларда алғашқы медициналық көмек көрсету.

Таңғыш материал және қан кетуді тоқтату құралы ретінде не қолдануға болады. Зардап шеккендерді тасымалдаудың және құтқару жұмыстарын жүргізудің қолда бар құралдары. Жаппай зақымдану кезіндегі алғашқы медициналық көмек. Шприц түтігінің көмегімен ауырсынуды басатын дәрілерді енгізу. Жоғарғы тыныс жолдарын шырыштан, қаннан, заттан босату. Өкпені жасанды желдету және жүрекке жанама массаж жасау.

Психоактивті заттарды қабылдауда дозаланғанда алғашқы медициналық көмек.

Заттарды қолдану белгілері. Артық дозаланудың негізгі белгілері. Психоактивті заттарды қабылдауда дозаланғанда алғашқы медициналық көмек көрсету қағидалары.

5. Жастардың денсаулығы және өмір сүру тұрпаты.

Өмір қауіпсіздігі саласында білім, білік және дағдыларды қалыптастыру. Халықтың моральдық-психологиялық дайындығы. Тіршілік қауіпсіздігі саласындағы білімді насихаттау.

Терроризм мен діни экстремизмге қарсы күрес жүйесі.

Терроризм және оның көріністері. Қоғам мен мемлекеттің Террористік қатерлерден қауіпсіздігін қамтамасыз ету шараларының жүйесі. "Терроризмге қарсы күрес туралы" ҚР Заңы. Қазақстан Республикасындағы діни экстремизм мен терроризмге қарсы іс-қимыл жөніндегі мемлекеттік бағдарлама. Террористік акт қаупі төнген кездегі мінез-құлық ережелері.

Егер сіз күдікті затты тапсаңыз. Көшедегі атыс кезінде өзін қалай ұстау керек.

Егер кепілге алынған болса. Террористерден кепілге алынған адамның мінез-құлық ережелері. Зорлаушылар мен бұзақылардың шабуылының алдын алу және өзін-өзі қорғау ережелері.

Қорғау құралдары мен тәсілдері. Өзін-өзі қорғаудың психологиялық әдістері.

Физикалық дайындық.

Өзін-өзі қорғаудың қарапайым әдістерін қолдану бойынша практикалық сабақ. Алаяқтықтың негізгі түрлері. Алаяқтардан қорғау ережелері.

Күнделікті өмірде жиі кездесетін алаяқтық түрлері. Алаяқтардан қорғау ережелері.

Көпшіліктің психологиялық бейнесі. Көпшіліктің қауіпсіз мінез-құлық ережелері.

Көпшіліктің мінез-құлық психологиясы. Көпшіліктің ішіндегі адамның мінез-құлық. Ең қауіпті жерлер. Сақтық шаралары. Егер сіз қозғалатын көпшілікке тап болсаңыз, мінез-құлық ережелері.

10-сынып

№	Тақырыбы	Сағат саны
1	ӨҚН 1 Шаруашылық жүргізу нысанындағы азаматтық қорғау	1
2	ӨҚН 2 Ядролық қару және оның сипаттамасы	1
3	ӨҚН 3 Химиялық қару	1
4	ӨҚН 4 Биологиялық (бактериологиялық) қару	1
5	ӨҚН 5 Тыныс алу мүшелерін қорғау құралдары	1
6	ӨҚН 6 Теріні қорғаудың жеке құралдары	1
7	ӨҚН 7 Ұжымдық қорғану құралдары	1
8	ӨҚН 8 Эвакуация және бытыраңқы орналастыру	1
9	ӨҚН 9 Террорлық қауіп-қатер кезіндегі тұрғындардың қауіпсіздігі	1
10	ӨҚН 10 Табиғатты апаттар ауданындағы тұрғындардың әрекеттері	1
11	ӨҚН 11 Жарақаттану, қанау және күйгенде алғашқы медициналық көмек	1
12	ӨҚН 12 Түрлі қайғылы оқиғалар кезіндегі алғашқы медициналық көмек	1
	Барлығы:	12

11-сынып

№	Тақырыбы	Сағат саны
1	ӨҚН 1 Қауіпсіздік негіздері және қауіптерді жіктеу	1
2	ӨҚН 2 Қоршаған орта мен адамның қауіпсіздігі	1
3	ӨҚН 3 Әртүрлі тұрмыстық жағдайларда жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету	1
4	ӨҚН 4 Техногендік сипаттағы қауіптілік	1
5	ӨҚН 5 Экологиялық қауіпсіздік	1
6	ӨҚН 6 Табиғи жағдайда автономды өмір сүру	1
7	ӨҚН 7 Криминогендік жағдайларда өзін-өзі қауіпсіз ұстау негіздері	1
8	ӨҚН 8 Терроризм актісінің қауіпі кезінде жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету	1
9	ӨҚН 9 Ақпараттық кеңістіктегі киберқауіпсіздік негіздері	1
10	ӨҚН 10 Жаппай зақымдану кезінде алғашқы көмек көрсету	1
11	ӨҚН 11 Негізгі жұқпалы аурулар. Уланулар, интоксикация және олардың алдын алу	1
12	ӨҚН 12 Жол-көлік оқиғасы кезінде зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету	1
13	ӨҚН 13 Жол-көлік оқиғасы кезінде зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету	1
	Барлығы:	13